

УДК 947.1/9.(477)+10

ББК 63.3 (4 Укр)

*Рекомендовано до друку
вченому радою Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
та науково-методичною радою музею історії міста Коломиї*

У збірнику представлено матеріали регіональної науково-теоретичної конференції «Коломия давня і нова: міська цивілізація в історії та культурі», присвяченої 600-річчю надання місту Коломиї, що на Івано-Франківщині, магдебурзького права. Її проведено з ініціативи Валерія Ковтуна – директора Коломийського педагогічного коледжу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, засновника серії «Українське мистецтво у старій листівці» та історика, лауреата премії «Молодий вчений року», доцента Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Івана Монолатія, за участю науковців і краснавців, представників наукових та громадсько-політичних центрів України. Провідною темою збірника є історія Коломиї та Коломищчини.

Матеріали будуть корисні історикам, культурологам, усім, хто цікавиться минулім рідного краю.

Коломия давня і нова: міська цивілізація в історії та культурі. / Матеріали регіональної науково-теоретичної конференції, присвяченої 600-річчю надання Коломиї магдебурзького права. Коломия, 27 жовтня 2005 р. / За ред. І. Монолатія. – Коломія: Вік, 2005. – 200 с.

Рецензенти:

доктор історичних наук, доктор філософії, професор Ігор Срібняк
(Київський національний лінгвістичний університет);

доктор філологічних наук, габілітований доктор філології, професор Степан Хороб
(Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника).

Редактор:

кандидат історичних наук, доктор філософії, доцент Іван Монолатій
(Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника).

Видання побачило світ за фінансової підтримки:

Народного депутата України Володимира Мойсика;

голови Коломийської міської організації Української народної партії Ігоря Слюзара;

голови Коломийської міськрайонної організації Всеукраїнського товариства

«Просвіта» імені Тараса Шевченка Василя Глаголюка;

засновника серії «Українське мистецтво у старій листівці» Валерія Ковтуна.

При передруці матеріалів – посилання на дане видання обов'язкове

©І. Монолатій, редактування і упорядкування, 2005.
© Видавничо-поліграфічне товариство «Вік», 2005.
© Автори, 2005.

ISBN 960-550-220-4

ІДА РЕДАКТОРА

Якщо комусь захочеться створити невеличкий образ Галичини, то нехай поїде на ярмарок до Коломиї. Там він опиниться на форумі давньої римської колонії. Серед штовханин гендлярів, які пропонують, купують, сновигають туди й сюди, він побачить, як перед ним пропливає в розмаїтих обличчях дивовижна країна. Йому здаватиметься, що він то на багдадському базарі, то на церковній площі якогось села у Шварцвальді. Як і там, ударят по руках смагливий вірменин з довгим чубуком та білявий шваб з короткою файкою в кутику уст, відчуття подібності проймає його, і він бачить, як Схід і Захід простягають один одному руки.

Леопольд фон Захер-Мазох

Мирослав Волощук (Івано-Франківськ)

ДОКЛАДНО ПРО УГОРСЬКИЙ СЛІД У ВЕРСІЇ ПОХОДЖЕННЯ НАЗВИ КОЛОМИЇ

Сучасне зацікавлення істориків і краєзнавців дослідженням населених пунктів нашої держави (особливо в період Середньовіччя), будучи одним із найважливіших стратегічних завдань вітчизняної історіографії, покликане сформулювати концепцію історії України, все ж є далеко не бездоганним у своєму виконанні з кількох наступних причин. Цьому є як об'єктивні так і суб'єктивні пояснення. Значна кількість втрачених, або вивезених за межі країни актів, документів приватного характеру, мемуарів ускладнюють роботу у вказаній царині. Внаслідок двох світових війн, які негативно відбились на стані історичної і культурної спадщини України, втраченими є і більшість монументальних пам'яток, що часто виступають важливим допоміжним матеріалом з вивчення тих чи інших проблем історії міст і сіл.

Така ситуація спостерігається при дослідженні минулого більшості населених пунктів України і, Галичини, зокрема. Внаслідок відсутності необхідних артефактів і автентичних писемних джерела до сьогодні тривають дискусії щодо походження назв різних міст, містечок і сіл. Іноді, а то й досить часто, прогалину в ойконімі і топонімі заповнюють не конкретні історичні факти, а казки, легенди і перекази; загалом – етнографічна спадщина.

В даному випадку не є винятком і місто Коломия (сьогодні – районний центр Івано-Франківської області), яке вперше на сторінках писемних джерел згадується у Іпатіївському літописі під 1241 р.* (див. Додаток А). На сьогоднішній день існує кілька версій походження назви даного населеного пункту і більшість із них знаходитьться у спеціальному дослідженні В. Грабовецького¹. Сам автор схиляється до версії походження назви міста від р. Миї, що могла бути і аналогом р. Прут. Саме поблизу цієї водної артерії, як переконаний вчений, могло виникнути досліжуване місто. Окрім того, як стверджує вчений, Мию давні слов'яни могли називати будь-яку ріку².

Іншої точки зору притримується сучасний дослідник історії Коломиї І. Монолатій, який у одній із перших своїх наукових розвідок з даної проблеми виявив прихильність до сербо-хорватської теорії походження назви населеного пункту. Згідно із літературознавчими дослідженнями автора, південнослов'янське слово «коломий'є» у перекладі означає «глибока вибійна, наповнена водою». Аргументи науковця базуються на тому факті, що в IX–X ст. східне Прикарпаття було заселене племенами карпатських хорватів, частина яких згодом переселилась в межі сучасної Хорватії, Далмації і т.д.³.

Окрім цього в науково-популярній літературі, присвяченій історії Коломиї, існує велика кількість інших версій виникнення вказаного населеного пункту і походження його назви: римсько-дакійська (від дефініції «colonia»), румунська (від іменника «culmen» – «пагорб», «верх»), язичницька (припускається існування божка Мия, біля статуї якого з'явилось місто) та ін.⁴.

Однак попри наявність різних варіантів слова «Коломия», ми вважаємо за доцільне розглянути угурську версію походження топоніму, чи не вперше запропоновану польським істориком, професором Коломийської гімназії Л. Вайгелем⁵. Суть цієї концепції полягає в тому, що місто отримало свою назву від імені угурського принца Кальмана (літописний варіант імені – Коломан, 1210–1241 рр.), коли той впродовж 1214–1221 рр. (з перервами) був місцевим володарем, від 1215 – «галіцьким королем» (rex Galitiae).

На сучасному етапі, історики, як правило, категорично відкидають саме цей варіант назви «Коломия», вважаючи, що він був штучно придуманий угурськими і польськими вченими для додаткового підкріplення своїх політичних і династичних прав на Галичину в XIX – початку ХХ ст. Однак попри такі непереконливі аргументи, науковці не наводять жодних інших, ґрутовніших міркувань щодо невірності угурської версії. Хоча вона, на наш погляд, має достатньо серйозні підстави претендувати на одну із головних, якщо не найважливішу.

В даному випадку, на сторінках цієї статті ми не ставимо за мету власне аналізувати етимологію слова «Коломия», а головним чином, прагнемо показати історичні підстави появи саме угурської версії назви міста.

Від кінця XII ст. Угорське королівство, очолюване династією Арпадів (895–1301 рр., див. Додаток В), активно претендувало на те, щоб включити Галицьку і при можливості Волинську землі до складу свого домену. Дані наміри, за постійної підтримки місцевих бояр та деяких руських князів, кілька разів реалізовувались на практиці. Особливо це було помітно у 1188–1189, 1205–1206 та 1210–1212 рр., коли угорський нобілітет спершу на чолі з принцом Ендре, а згодом під керівництвом палатинів** контролював політичну, соціально-економічну, а то й релігійну ситуацію в краї.

Активний матеріал показує, що правлячі монархи, починаючи ще від 1094 р. у своєму титулі використовували приставку «rex Galitiae»⁶. Із 1205 р. Арпади також почали іменуватись ще й «rex Lodomeriae»⁷. Судячи з документів, не проти такої практики була вдова князя Романа (б.1152–1205 рр.) Анна, яка виступала фактично регентом малолітніх князів Данила (1201–1264 рр.) і Василька (1203–1269 рр.). Таким чином, констатагія потужних впливів Угорщини в межах Галицької землі, до складу якої входила Коломия, не піддається жодним сумнівам.

Take активне просування повноважень Арпадів на схід за Карпати було увінчано особливим успіхом у 1214 р., коли король Ендре II (1205–1235 рр.) і краківсько-сандомирський князь Лешек Білий (1194–1227 рр., з перервами) домовились про переход значної частини Галичини під владу своїх одружених дітей – Кальмана і Саломеї, відповідно. Зміни у міжнародно-правовому статусі землі були завершені помазанням угорського принца на королівство, яке відбулось у 1215 р. за підтримки і благословення папи Інокентія III (1198–1216 рр.). Від цього часу Кальман офіційно почав титулуватись як «rex Galitiae»⁸. Своїх претензій на Галич він не зрікався до самої смерті.

При таких обставинах, на наш погляд, цілком логічно і доцільно було б запропонувати альтернативні трактування назви досліджуваного міста – саме від імені згадуваного угорського королевича.

Власне на тлі постійного поглиблення впливів Угорської Корони у Подністров'ї та періодичної зміни міжнародно-правового статусу Галицької землі у першій половині XIII ст., на сторінках Іпатіївського літопису з'явилось повідомлення про Коломию. Зміст цього короткого епізоду, наведений у більшості спеціальних праць, відображає

протиріччя між представниками місцевої боярської верхівки (на чолі із Доброславом Суддичем) і князем Данилом Романовичем в питаннях використання солевидобувних рудників та солеварень Коломийської волості⁹. Окрім цього, із наведеної тексту зрозуміло, що певні повноваження на території Коломиї мали якісь чернігівські бояри, про ім'я і права яких документ не вказує¹⁰. Дані згадка, на нашу думку, у контексті розширеного пояснення угорської версії походження назви досліджуваного населеного пункту, має важливе значення.

Із врахуванням тих обставин, що датування, проставлене у літописі українськими істориками і краєзнавцями позаминулого століття, було не зовсім точним, наведений уривок (із усіма його фігурантами) цілком міг стосуватись не 1241 р., а 1234, або й 1238 рр., коли князь Данило відновлював свою владу в Галичі і коли він також вів непростий діалог із місцевим нобілітетом щодо розподілу земель між підлеглими. Не виключено, що не останнє місце у даному випадку посідала Коломия, яка, посередництвом продажу видобутого в околицях міста солі, могла виступати джерелом надходження прибутків, що йшли на озброєння війська. Виручні кошти давали можливість провадити тривалі військові кампанії проти різних супротивників і, відповідно – фінансувати князівську дружину.

Проте, детальний аналіз інших літописних повідомлень середини 30 – початку 40-х рр. XIII ст. переконує, що все ж події, які стосуються Коломиї і відображені у джерелі, швидше всього відносяться до 1240–1241 рр.

Тривала ворожнеча між Романовичами і Ольговичами за право контролювати Подністров'я, яка мала місце від початку XIII ст., досягла апогею наприкінці 30-х рр. і завершилась перемогою перших. За таких обставин чернігівські князі і союзні їм Арпади суттєво ослабили свої позиції у Галичині, бо були звідси вигнані. На цьому фоні, на перший погляд, проблематичним є пояснення присутності чернігівських бояр у Коломийській волості під 1241 р.

Однак, на основі детально проведеного аналізу існуючих джерел, нам стало зрозуміло, що за обставин, коли Данило вважався верховним володарем князівства (фактично від 1238 р.), чернігівська знать все ж могла легально знаходитись у його володіннях між кіцем травня –

початком вересня 1240 р. Присутність нобілітету мала місце після того, як «Даниль... об'єща ...Киевъ Михайловы (чернігівському – M.B.), а синови его Ростиславу вдастъ Луцескъ...».

Проте, в результаті від'їхати до Києва («...за страхъ татаръский»), Михайло Всеволодович здобув пожалування в межах Галицького князівства. Про це вказує наявність у його володіннях «...овець довольно...»¹¹. Оскільки, за дослідженнями сучасних етнологів, найтиповішим краєм для культивування овець було Передкарпаття і Карпати¹², можна констатувати, що саме деякі із цих земель знаходились у підпорядкуванні князя і він був надто зацікавлений у їх утриманні.

Думка про контроль чернігівським правителем саме галицьких земель додатково підтверджується літописним епізодом суперечки Данилового посла-стольника Якова Марковича із Доброславом. Словами першого автора документу засвідчив, що «велиції князи дръжать... сию Коломию»¹³. Серед відомих на той час «великих князів» у південно-західних князівствах Русі були лише два – Данило і Михайло.

Тому ми й приходимо до попереднього висновку, що вказана велика перед-гірська прикарпатська територія (яка, на нашу думку, включала Коломию та прилеглі населені пункти, відомі соляними покладами) могла перебувати під контролем сина Всеволода Черного і його близького оточення. Констатація впливів князя у Пониззі також випливає зі слів автора джерела, який вказував, що його син Ростислав у кінці 1241 – початку 1242 рр., на етапі відновлення боротьби за Галичину, здобув тут значну підтримку серед різних прошарків населення¹⁴.

Попри наведений аналіз літописної версії щодо Коломиї, ми вважаємо, що реальне виникнення і активне функціонування даного населеного пункту слід відносити на декілька десятиліть раніше. Це випливає хоча б із вказаного епізоду (навіть не зважаючи на те, вірний він у своїй хронології, чи помилковий), де місто виступає як добре відоме у Галичині, важливий військово-стратегічний пункт південно-східних околиць Галицької землі, призначений виключно для «великих князів». Така постановка питання переконує, що місцеві монархи Коломию цінували і не передавали її у кормління будь-кому. Як правило, вона являлась доменіальною власністю правлячої династії.

На нашу думку, не слід відкидати і того припущення, що упродовж 1227–1228 рр. коломийські солевидобувні рудники і солеварні могли знаходитись у руках Мстислава Удатного. Він, після передачі Галича іншому синові Ендре II, своєму зятеві – Ендре, до самої смерті перебував у Пониззі¹⁵, яке (що не заперечується) включало в себе й Коломийську волость¹⁶. Одночасно дана територія виступала рубіжним тереном із північно-західними землями Корони, підтримуючи з ними тісні економічні зв'язки.

Таким чином, у першій половині XIII ст. з боку руських князів і боярської верхівки спостерігалося особливе зацікавлення у привласненні і активному використанні у власних цілях соляних покладів, які були важливою стратегічною сировиною і знаходилися в околицях Коломиї.

Зі сторони Арпадів рівень зацікавленості у встановленні своєї влади на території Подністров'я і, зокрема – в межах Коломийської волості, був у жодному випадку не меншим, ніж серед інших східнослов'янських супротивників. Це пояснювалось тим, що угорці впродовж попередніх десятиліть чітко виробили методику використання і розподілу соляних ресурсів, що зосереджувались у Трансільванії, зокрема – у Мараморошському комітаті¹⁷. Існування у розпорядженні Арпадів соляної палати, яка приносila чималі прибутки правлячій династії, констатується артикулом №24 Золотої булли 1222 р. Ендре II, а подальше його зацікавлення у торгівлі сіллю фактично підтверджено артикулом №31 оновленої Золотої булли 1231 р.¹⁸ (див. Додаток Б).

Видобуток, переробка, продаж солі перебуваючи у руках монархів Корони святого Іштвана, цікавили і угорське духовенство, яке часто ініціювало проникнення католицизму на терени Русі, маючи у цьому власне матеріальні та ідеологічні зацікавлення. Від 20-х рр. XIII ст. у Галичині активно працювали представники Ордену францисканців і домініканців, причому, за словами Л. Вайгеля, монастир останніх знаходився і у Коломиї¹⁹.

Очевидно, що на основі цих причин в 1233 р. у комітаті Берегаз згідно угоди Ендре II і папського легата, священнослужителі отримали значні привілеї в сфері торгівлі сіллю²⁰. Звичайно, що ідея укладти даний договір зі Святым Престолом не виникла на «головому місці», а вже мала достатньо тривалу історичну тягність.

Саме тому ми вважаємо, що вже на етапі правління Кальмана у Галичині (1214–1221 рр. з перервами) відомі соляними покладами околиці Коломиї і саме місто, могли стати безпосереднім доменом правлячої династії. Оскільки вказаний населений пункт мусів становити велике зацікавлення для Арпадів, бо калусько-коломийські рудники (при наявності у Подністров'ї влади угрів) являли собою практично єдине географічне ціле із трансільванськими покладами даної сировини²¹, ми цілком сміливо припускаємо, що він міг отримати свою назву від імені галицького короля – Кальмана (чи Коломана).

Важливість перебування Коломиї у складі Корони святого Іштвана була відповідно оцінена місцевими монархами у XIV ст., коли за часів правління Лайоша (Людовіка) Великого (1342–1382 рр.) у Галицькій землі місто стало центром однойменного округу (*districtus Colomiensis*)²².

Єдиний сумнів щодо остаточного затвердження угорської версії походження назви досліджуваного населеного пункту викликає філологічна сторона проблеми. Оскільки ім'я Кальман у латинському варіанті виглядає як *Calman*, очевидно, що більш логічною була б назва міста Кальманія, чи Кальмане (*Calmania, Calmane(as)* – Кальманове). Існуюча в XIII–XIV ст. версія – Коломия (*Colomea*), на наш погляд, не зовсім відображає угорське коріння свого походження. Літописний варіант назви міста «Колом'я» – зайве тому підтвердження. Однак і в даному випадку вище наведені роздуми є не більш як припущення, які не мають достатньо аргументів і вимагають подальшої глибокої перевірки і аналізу.

Таким чином, угорська версія походження назви Коломиї на тлі існуючих в українській історичній науці та краєзнавстві варіантів, с далеко не безпідставною. Вона опирається на фундаментальну і тривалу історичну традицію присутності у Галицькій і Волинській землі, на Пониззі угорських економічних впливів та реальної військово-політичної та релігійної влади. Чимало аргументів свідчать, що саме Арпади могли дати назву цьому важливому стратегічному населеному пункту, який становив великий інтерес для представників будь-якої династії, котра закріплювалась у Подністров'ї.

Попри таку констатацію, ми все ж вважаємо, що проблематика походження назви Коломия продовжує залишатись відкритою.

Поліваріантність існуючих на проблему поглядів змушує поглиблено шукати підтвердження якісь одній-двоюм вузловим концепціям, які б виключили висування інших – менш вірогідних. Однак таке завдання, на наш погляд, можна реалізувати завдяки детальному вивченю відомих і ще не відкритих писемних джерел (в тому числі угорських, польських, з папської канцелярії та ін.), артефактів тощо.

ДОДАТОК А.

Із Інгайського літопису. (Витяг).

[...] Даниль же, ув'ядавъ, посла Якова столника своего съ великою жалостью ко Доброславу, глаголя къ нимъ: «князь вас азъ сесь, повелѣнія моего не творите, землю грабите; Черниговьскихъ бояръ не велѣхъ ти, Доброславе, приимати, съ дати волости Галичкимъ, а Коломыйскою соль отлучити на мя;» оному же рекшу: «да будетъ тако». Во тъ же часъ Якову съдящу у него придоста Лазоръ Домажирѣчъ и Иворъ Молибожичъ, два беззаконьника, отъ племени смердья; и поклонистася ему до землѣ; Якову же удивившуся и прашавшу вины, про что поклонистася; Доброславу же рекшу: «вѣахъ има Коломыю;» Якову же рекшу ему: «како можеше безъ повѣлѣнія князжа отдать ю сима, яко велиція князи держать сю Коломыю на роздаваніе оружникомъ; си бо еста недостойна ни Вотьнина держави; онъ же усмѣхався рече: «то что могу глаголати». Яковъ же пріѣхавъ вся си сказа князю Данилови; Даниль же скорбяше и моляшеся Богу и отчинѣ своей, яко нечестивымъ симъ держави ю и обладати ею [...]²³.

ДОДАТОК Б.

Із Золотої булли 1222 р. (артикул 24) та її оновленого проекту 1231 р. (артикул 31). (Витяг).

A zsidok és szaracénok tisztségyiselése ellen

А пénzverde, а сокамáрок és más állami hivatalok élére zsidokát és szaracénokat ne állitsanak.

[Про заборону займати посади євреям і сарацинам

Єврей і сарацинів на монетні двори, солеві рудники та на інші державні посади не призначати].

Переклад авторизований.

* В даному випадку варто пам'ятати, що датування проставлене у літописі А.Петрушевичем, І.Шараневичем, а згодом відредаговане М.Грушевським, на сьогоднішній день в наукових колах викликає чимало запитань і дискусій. Тому автор цієї статті не до кінця поділяє думку про першу згадку Коломії саме під 1241 р.

¹ Грабовецький В. Історія Коломиї. Частина I. – Коломия: Вік, 1996. – С.20-22.

² Там само. – С.22.

³ Монолатій І. Коломиєзнавство. Нариси історії Коломиї у контексті взаємовідносин слов'янських народів. – Коломия: Музей історії міста Коломиї, 1996. – С.41.

⁴ Там само. – С.40-43.

⁵ Wajgl L. Rys miasta Kołomyji. – Kołomyja, 1877. – S.1-2.

⁶ **Палатин (від лат. – *palatinus*) – володар області, палатинату, чи банату, фактично її правитель (інша назва – бай), друга особа після короля, головний воєначальник королівства.

⁷ Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis / Ed. G. Fejer. – Budae, 1829. – T.1. – V.1. – S.488.

⁸ Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis / Ed. G. Fejer. – Budae, 1829. – T.3. – V.1. – S.31.

⁹ Dlugossii Joannes. Annales seu Cronicae incliti regni Poloniae: In 10 libres / Komit. red. Z.Kozłowska-Budkowa i inni. – Warszawa: PWN, 1973. – Lib.5-6. – S.204;

Kronika Polska Marcina Kromera biskupa Warmińskiego: W 3 t. – Sánok: Nakład i druk Karola Pollaka, 1857. – T.1. – S.376-377; Чубатий М. Західна Україна і Рім у XIII ст. у своїх змаганнях до церковної унії // Записки НТШ. – Львів, 1917. – T.123-124. – С.19.

¹⁰ Галицько-Волинський літопис. Дослідження. Текст. Коментар / За ред. М.Ф. Котляра. – К.: Наукова думка, 2002. – С.215.

¹¹ Ипатьевская летопись // ПСРЛ. – СПб.: Типография М.А. Александрова, 1908. – Т.2. – Стб.791.

¹² Галицько-Волинський літопис. Дослідження. Текст. Коментар / За ред. М.Ф. Котляра. – С.238.

¹³ Тиводар М.П. Традиційне скотарство Українських Карпат другої половини XIX – першої половини ХХ ст.: Автореферат дисертації... доктора історичних наук. 07.00.07 – етнологія (етнографія) / Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського АН України. – К., 1994. – С.1-3.

¹⁴ Галицько-Волинський літопис. Дослідження. Текст. Коментар / За ред. М.Ф. Котляра. – С.244.

¹⁵ Ипатьевская летопись. – Стб.792; Грушевський М.С. Історія України-Русі: В 11 т., 10 кн. – К.: Наукова думка, 1993. – Т.3. – С.56.

¹⁶ Ипатьевская летопись. – Стб.750.

¹⁷ В даному випадку, при визначенні принадлежності Коломиї до території Пониззя, ми користувались картографічним матеріалом, запропонованим у своїх монографіях М.Грушевським (Грушевський М. Історія України-Русі: В 11 т., 10 кн. – К.: Наукова думка, 1992. – Т.2.) та М.Котляром (Котляр М. Галицько-Волинська Русь // Україна крізь віки: В 15 т. – К.: Альтернатива, 1998. – Т.5.).

¹⁸ Jodłowski A. Technika produkcji soli na terenie Europy w pradziejach i we wczesnym średniowieczu. Studium archeologiczne. – Warszawa: Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka, 1976. – S.45.

¹⁹ Хрестоматія по історії середніх віков: В 3 т. / Под ред. С.Д. Сказкина. – М.: Союзкрай, 1963. – Т.2. – С.713; Az Aranybulla 1231. évi megújítása (Részletek) / Magyar történeti szövegegyüttemény 1000 – 1526. – Budapest: Akadémiai kiadó, 2000. – О.278; Волоцук М.М. Військово-політичні стосунки Угорського королівства з Галицьким та Галицько-Волинським князівством (кінець XII – XIII ст.) / Дис. ...кандидата історичних наук. 07.00.02 – всесвітня історія. – Івано-Франківськ, 2005. – С.230.

²⁰ Wajgl L. Ibidem. – S.1-2.

²¹ История Венгрии: В 3 т. / Под ред. В.Шушарина. – М.: Наука, 1971-1972. – Т.1. – С.130.

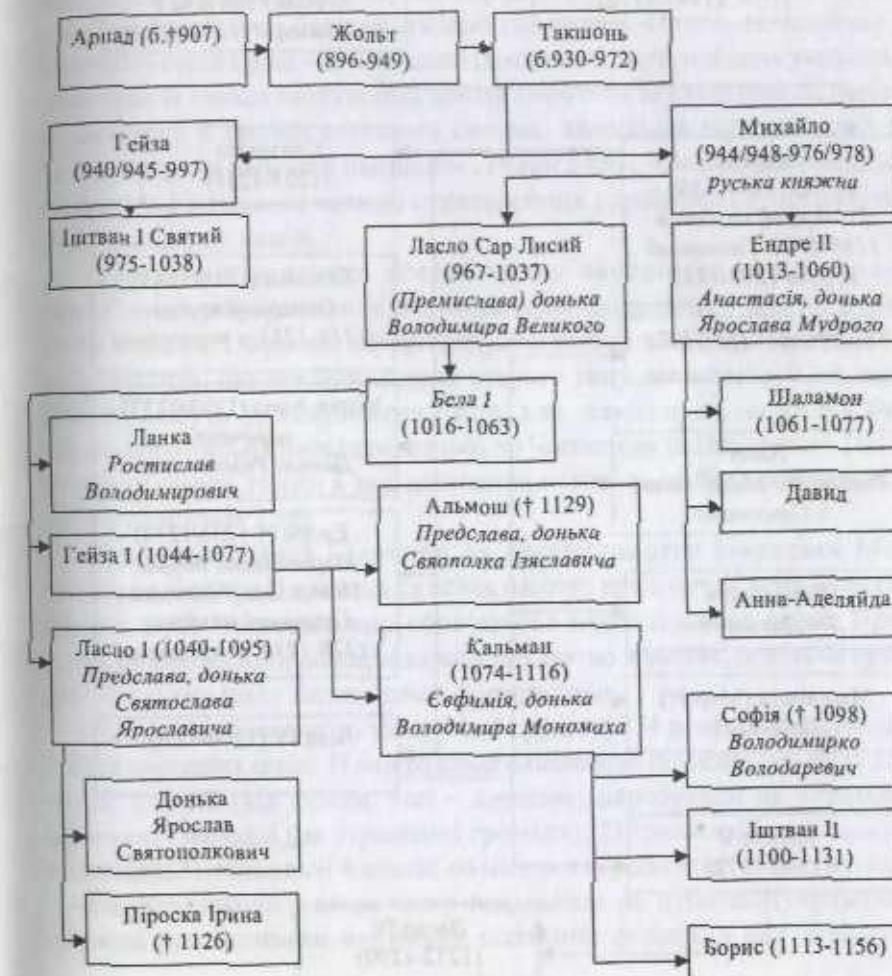
²¹Jodłowski A. Ibidem. – S.43.

²²Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie / W skutek fundacji śp. Aleksandra hr. Stadnickiego wydane staraniem Galicyjskiego wydziału krajowego. – we Lwowie; Główny skład w księgarni Seyfartha i Czajkowskiego z drukarni narodowej W. Manieckiego, 1875. – T.5. – Cz.7. – S.9; Monumenta Hungariae historica / Szer. G.Wenzel. – Budapest: A.M.T. Akadémia Könyvkiadó Hitvatlásban, 1876. – Köt.3. – S.57, S.115; etc.

²³Ипатьевская летопись. – Стб.792.

ДОДАТОК В.

Генеалогічні зв'язки Арпадів зі східнослов'янськими князівськими династіями
(основа – згідно Л.Макновича)

ПРОБЛЕМИ КОЛОМИЇ

Впродовж XVIII століття свідомості відігравала засобом боротьби з Ясинчук у своїй праці маса давала інколи з утримувала її своєю безпросвітно у рабському джерелом і вихідною маси в модерну націю.

Політика освіти передбачала реформу, числі й освіти. І.Франко (ст.), відмічав, що «... в XVI в., мабуть за ініціативи церковного письма і друкарства, відбулися існували школи тільки в містах, а освіти священиків і друкарів відсутні».

Після приєднання Галичини до Австро-Угорщини відкрито нові школи. Було запропоновано створені школи з різними типами: сільських шкіл, гімназій та університетів.

На основі цієї політики було створено три види народних шкіл: 1) етатові (від держави); 2) народні містечках; 3) нормальні.

Народні школи були створені на землях, які входили до складу держави, але не були віднесені до її території.

живавного управління, голова
у української інтелігенції.

головний редактор
цільно-видавничого комітету
служений артист України.

оричних наук, доцент кафедри
Трикарпатського національного
університету ім. Івана Франка.

Зміст

Від редактора	5
ІСТОРІЯ КОЛОМІЙСЬКОЇ ЗЕМЛІ	7
<i>Іван Монолатій</i>	
Місто великих князів: міркування про історію Коломиї	7
<i>Мироslav Волощук</i>	
Докладно про угорський слід у версії походження назви Коломиї	38
<i>Володимир Бойчан</i>	
Проблеми розвитку освіти на Коломийщині наприкінці XVIII – на початку ХХ ст.	51
<i>Мироslava Кочержук</i>	
З історії нафтового промислу на Коломийщині	71
<i>Володимир Великочий</i>	
Національно-політичні процеси на Покутті в період ЗУНР	77
<i>Галина Стефанюк</i>	
Національно-визвольний рух на Коломийщині в роки Другої світової війни	91
<i>Микола Васильчук</i>	
Літературно-мистецьке й інтелектуальне середовище Коломиї 50–60-х рр. ХХ ст. як складова міфу про гуцульсько- покутську столицю	101
<i>Василь Глаголюк</i>	
«Просвіта» Коломийщини: становлення і розвиток	113
КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА КОЛОМІЇ	136
<i>Олександр Козаренко</i>	
Коломийка як загальнонаціональний культурний феномен	136
<i>Ольга Руданець</i>	
Коломия як унікальний культурний центр	141
<i>Микола Савчук</i>	
Символи Коломиї	155